

מתוך יומן מלחמה

(ב)

ישראל ו.

הרגשתי שזהו יום הכפורים הראשון, שאני 'משתלט' עליו ולא הוא עלי. בכל שנה היתה התפילה נפגעת עקב הצום, ולא אחת יצאתי מביהכנ"ס לפני סוף 'נעילה' מפאת חולשת-הגוף. השנה זה היה אחרת. הרגשתי שתפילתי מכוונת ומסודרת והצום לא השפיע עלי כלל.

אחרי מוסף (קרוב לשעה שתיים) יצאנו להפסקה. ולפתע - אזעקה. הייתי בחדרי-המשותף לי ולשעיה הי"ד - ויצאתי לראות מה פשרה של אזעקה זו. לא ראיתי דבר. התפללנו מנחה מיד בחדר האוכל. המשכנו נעילה בביהמ"ד, כשלפניה שיחה, של הרב כץ. ירדנו לתקיעות לכותל בשירת "עוצו עצה ותופר" לאחר ששמענו מפה ומשם שאכך מתחוללים קרבות בדרום.

עזבנו שם עפ"י בקשה ברמקול, כשבאולם הישיבה עדיין היה ר' יעקב מתפלל. הוקראו ששה שמות שריונאים - שני צוותים ראשונים שגויסו.

נכנסתי מחדר האוכל לחדרי. שעיה הי"ד כבר כמעט היה מוכן ללכת הביתה על מנת לחזור. גם אני, כמו כולם, ארזתי הכל מהר, "עליתי על מדים" ויצאתי הביתה בטרמפים. בשעה 22.00 כבר הייתי שוב בישיבה, כשהיא משמשת, שלא כדרכה, מקום כנוס לחיילי יחידתי. נכנסנו לחדר - חנניה שעיה הי"ד ואני, ועודנו מדברים כילדים: מה טוב יותר, קרבי יותר - צנחנים או שריון. הסכמנו שנעים יותר להלחם מתוך סנק. "אבל אתה יודע מה זה להשרף בתוך סנק" הוסיף שעיה...

ב-22.30 עלינו על האוטובוס. היו שם חבר'ה מהשעור שלנו ומה"כולל". אליעזר מזכיר את הרמב"ם המפורסם על מה לחשוב ועל מה לא לחשוב, ואיך להתנהג בשעת מלחמה בשעות אלה עדיין נראה שכל הענין יארך יום או יומיים לכל היותר; שאת הסנקים שלנו בכלל לא יוציאו למלחמה ממש, ושאנחנו רק נשב בבסיס כלשהוא לעבודות תדלוק, חימוש או אבטחה.

השעה 2.30, אנחנו במחנה קדמי. אני מוצא ע"י הסנקים איזו חולצת דגמ"ח ומיד מצטרף לעזור בזווד אחד מארבעת הסנקים שהיו אמורים לצאת ראשונים. והנה נגש אלי אחד מאנשי הצוות של אחד הסנקים הנ"ל ומבקש ממני לצאת במקומו. "אני", אמר לי, "רוצה לצאת עם גרשון". לא ידעתי מה לענות והמשכתי בינתיים להכין את הכלים. החיל המשיך לסדר את הענין דרך המ.פ. ובסביבות השעה 5.00 אומר לי נ. נתן "אתה עולה". מתחילה לחדור לתודעתי העובדה שהנה אני יוצא עם ארבעת הסנקים הראשונים של החטיבה. לאן? מה בדיוק קורה? איני יודע. מישהו מזכיר את צומת רפיד עפ"י תדריך של המח"ט אבל זה אינו אומר דבר.

השעה 5.30 אני בדרכי לנשקיה לחתום על נשק אישי ומקלעים. עדיין חשוך. אולם כבר מבחינים בדמויות מוכרות, גם בגלל התאורה הבסיסית. מישהו קורה לי.

זה שעיה. "אתה נראה יפה" (הייתי לבוש סרבל חדש בדיוק לפי מידתי). "עוד מעט יוצאים" השבתי לו. "כבר?! ועל פניו תמיהה. נראה לי שהוא מביץ יותר ממני לקראת מה אני עומד לצאת. הנשקיה גזלה זמן רב מדי בתנאי מלחמה אבל סוף סוף חזרתי עמוס בעוזים, מקלעים וכל מה שקשור להם. משקפות קיבלו רק קצינים שבאו לחתום אישית.

השעה 600. אנו יוצאים לדרך דורסים את אריזות הזווד והתחמושת הפזורים בצפיפות על פני השטח.

יום ראשון

יצאנו מדרך העפר ועלינו על הכביש הראשי לכוון ראש פנה. מצאנו את עצמנו בתוך שיירת אוטובוסים שהיו בדרכם לישובי הספר (ק. שמונה, שמיר) לפנות את האזרחים. מצב הרוח, אפשר לומר, היה חגיגי, כאלו מה שעומד לקרות לא שייך אלינו בכלל.

אנחנו באיזור גדות והמ"פ קורא - הזדרזו הזדרזו כי לוחצים! עבורנו עדיין אין לקריאה כל משמעות. מתקרבים לגשר "בנות יעקב" ומחלצים את ירון שסטה פתאום שמאלה, וירד מהציר. בהזדמנות אנחנו גם מחלצים הלוך שנתקע וממשיכים לכוון הגשר כמעט בזחילה, כי הסנק לא סוחב וההגוי כמעט ולא מגיב. כתוצאה מהתקלות נשאר התמרור שמשמאלנו במצב מאוזן ועם חצי ראש באדמה... צ. מוצא את הדרך להתגבר על התקלה בהגוי ואנחנו מתחילים 'לרוץ' לכוון נפה. לגשר מגיעות יחידות תותחי נ.ט. ובינתיים יש קצת זמן לסקרנות. התחלנו לשאול את נ. לגבי המיקום, הגבול, הגזרה, הסיכוי להלחם ועוד. נ. ששרת ברמה זמן רב הכיר היטב את השטח והדבר נטע בנו בטחון. מנסים להתקשר שוב למ.פ. - אך לשוא. קשר החוץ אינו פועל כשורה. עליקה, נפה.

עצרנו ליד פתח הבסיס מוקף הגדרות. נ. יורד ונכנס פנימה לנסות להתקשר עם המ.פ. - נסיון שלא הצליח. אנחנו משוחחים עם חברי השחזור מהקרבות. הידיעות אינן מעודדות, בפרט זו שהחרמון נכבש. קיבלנו פקודה לעלות על ציר הנפט ולהתחבר לכח הנמצא באזור סינדינה מאז שעות הבוקר, כנראה ע"מ לבלום כח הצפוי מהציר לכוון נפה. היה לנו תדר אולם קשר החוץ רק השמיע לנו ולא אותנו. אנחנו נעים, המתחמתחיל לעולות. בקשר החוץ נשמעת פקודה המחכה לאישור שלנו אולם זה איננו נשמע. אנחנו מבצעים, ולאחר זמן מה מתחברים אל הכח המתאים שהתמקם בחורשה. לכוחות אויב אין זכר למרות קולות נפץ הנשמעים מאזור המחצבה - כנראה שהכח שהיה צפוי להגיע מציר הנפט הגיע באיגוף מציר צפוני יותר ונכנס לקרב עם הכח שיצא אחרינו מהימ"ח וכלל עשרות חיילי "הסדר" נ. מחליט לחזור לנפה לתקן את הקשר אולם ג. מבקש עזרה כלשהי ואנחנו עוזרים לו. ופתאום - עשרות טנקים סורים מגיחים מאגף שמאל שלנו במרחק של 800-1000 מ'. הכח מתחיל לנוע לעבר הפלטה (כמעט) שמאחורי החורשה לקדם את פני הרעה. שני טנקים שלנו נדלקים כעבור שניות. הצוותים קופצים החוצה אולם אחד מהחיילים פונה בריצה לעבר הסורים... אנחנו ממשיכים להתקדם בתוך

החורשה לעבר הסורים, מנווטים בין עצי אקליפטוס ומחפורות ארוכות ורחבות מאוד. "נהג ימינה חזק!" אולם ההגוי אינו מגיב כמו שצריך ואנו מוצאים את עצמנו בתוך מחפורת, נוטים על צידינו בזווית חדה כשפלטות הבזוקה של צד ימין נפלו כולן. אנחנו קופצים החוצה במהירות כשהקסדות על ראשינו. נ. וצ. מנסים לחלץ את הטנק ע"י נסיעה קדימה ואחורה - אך ללא הועיל. מ. ואני תופסים מחסה מאחורי עץ אקליפטוס עב-גזע ועל ידו מחפורת קטנה. מצבנו חמור: הטנק מושבת, השטח מוכה אש. צרורות מקלעים והדי תותחים אינם מניחים לשקט ולו לכמה שניות. רק לאחר כמה דקות אנחנו מעיזים להזדקף ולהבחין שלמעשה האש אינה בקרבתנו ממש. אכן, לראשונה אנחנו פוגשים כאן, בסנדריאנה, את אירת המלחמה ממש, ללא אשליות, ובחוסר-אונים מוחלט של חיילים בשטח-אש בלי כל אמצעי הגנה.

אבל מיד מתברר לנו שמצבנו הוא עדיין יחסית מצוין. מופיע בחורצ'יק עם סרבל מבין העצים ומספר שהטנק שלו נפגע כבר פעמיים ושני הצוותים שאתם נלחם נספו כולם. הוא רועד כולו ומבקש להצטרף אלינו. נ. שואל אותו היכן נפגע הטנק שלו והוא מצביע: "שם" - לעבר הסורים. נ. מחליט לבסוף לקחת את צ. והם הולכים לראות אם נשארו פצועים ע"מ להגיש להם את העזרה הדרושה. אנחנו יושבים במחפורת מקשיבים בפחד לשריקות ולרעמים של האש באזור, כשמאחורינו ממשיכים לנוע טנקים לעבר הפלטה. עברו כמה דקות (בעינינו כמה שעות) והם חוזרים. לפי הפגיעה בטנק לא היה סכוי להציל איש...

נ. לא נח. הוא הולך שוב וחוזר עם מט"ק שחרחר שמסכים להוציא כבל ולחלץ אותנו, ואכן כבר בנסיון הראשון העסק הולך. אנחנו מזנקים ממש לתאים. האורח מצטרף לתא טען קשר וכבר נעים גם אנו לעבר הפלטה "ליצור מע". מסתבר ש"האורח" מפריע למנחם בעבודה ונתן מבקש ממנו לרדת ולהשאר בשטח עד שנחזור ונקח אותו עמנו. אך הוא אינו מסוגל להסכים ונשאר. מנחם אומר שישתדר גם כך. אנחנו מאתרים מטרות בשטח, חלקן נייחות, לא ברור אם הן עדיין פעילות, וחלקן ניידות. משום מה אנחנו לא פוגעים, מחליטים לעשות "אפוס קרבי" על מטרה נייחת והיא אכן מעלה עשן. שתי מטרות נעות נוספות מועלות באש, ועוד טנק הנושא אתו חיילים סורים "פליטים" מושמד כלו. תוך כדי השמדת המטרות אני אומר לנתן שישתכל היטב מסביב שלא יפגעו אותנו מאחור או מאחד האגפים - תגובה טבעית של תותחן הרואה רצועה צרה בלבד מהשטח העצום שמסביב. אנחנו בעמדה, ונ. מבחין בתותח המכוון ישירות אלינו. התותח כבר הונמך ונעצר כשלועו השחור מולנו בדיוק. אולם צ. מספיק לסגת לאחור בהליך איטי לפני שהישמעאלי מוציא את הפגז. הסורים נסוגים.

השעה 14.00 והשטח נקי. נקי ממטרות חיות, אך טנקים בוערים נראים מכל עבר ומהכח שלנו נשארו טנקים בודדים. מתברר לנו שהזחל רפוי ואנחנו יכולים להרשות לעצמנו לרדת ללא חשש, להוציא את הכלים המתאימים ולמתוח אותו. תוך כדי עבודה אנחנו מבחינים בקרב אויר בדיוק מעלינו. ענין של שניות ומטוס

נופל במרחק מה מאתנו. אנחנו חוטפים רסיסי פלדה וריקושטים קטנטנים, ומבחינים בחופת מצנת ההולכת ומתרחקת עם כוון הרוח. בהיותנו בטוחים שזהו מטוס סורי אנחנו חושבים לקחתו בשבי, אולם מתברר שאין לנו תחמושת עוזי והעסק עלול להסתבך. ויתרנו על הרעיון. אנו נעים חזרה על ציר הנפט.

מגיעים לנפח. השעה בערך 4.30. האיזור מלא פגרי טנקים מהם בווערים. לא הרחק מאתנו מתרומם לפתע צריח של טנק אויב אחוז אש, מתהפך באויר ונופל חזרה. על גדר הבסיס טנק סורי פגוע. נעצרנו שוב בשערי הבסיס כשהפעם אנחנו פוגשים חיילי גולני מטהרים את המבנים. מתברר שבעליקה יש חוליה טכנית שתוכל לעזור לנו להתגבר על התקלות בטנק ואנחנו כבר בדרך. ההגוי שוב אינו מגיב ואנחנו מוצאים את עצמנו בימין הדרך גם ללא בלוס. נ. רץ לציר לעצור רכב המבטיח לדווח בעליקה ולשלוח זחל טכני. בינתיים אנחנו מתפללים מנחה. לאחר רדת החשיכה מגיע הזחל ומאפשר לנו לנוע שוב והפעם גם להגיע לעליקה. מחליפים לנו "מוח" ואנחנו מוחחים זחל. נ. וצ. "תופסים יוזמה" והולכים להתקלח במחנה הסמוך.

הלילה עבר עלינו חלקו שקט וחלקו בהפגזה שהכריחתנו להכנס למחפורות לפי פקודת קוקוי הי"ד. טנק צנטוריון נראה עולה בלהבות מרחוק באפילת הלילה...

יום ב.

עם שחר יצאנו שוב לציר הנפט על מנת לחצות את ה"כיס" הסורי וליצור קשר עם חושניה לפי פקודה של רמי ושני קצינים שהסתובבו באזור על ג'יפ. אנחנו מתפללים בטנק תוך כדי נסיעה וכשאנחנו גומרים צ. אומר "חבורה" של הגרי"ז במס' מכות. והנה, כבר באזור המחצבה, ליתר דיוק משמאל לה, אנו נתקלים בכוח אויב שנכנס ל"כיס". מתחילים לירות אולם הטווחים גדולים מדי - 3000 מ'. אנחנו מתקרבים יותר ותופסים עמדה על רכס לא גבוה ומנהלים אש. אחד הטנקים שלהם ממסך את עצמו, וטנק שני שהתחלנו יורים עליו פנה אף הוא והסתתר מאחורי העשן הלבן. תוך כדי הירי מפסיק לפעול קשר החוץ ולאחריו גם קשר הפנים. החלטנו לרדת "למלא מחדש" ולנסות להתגבר על התקלות למיניהן. בלי כל קשר, נ. אומר לצ. "אתה יודע מה, זוז עוד קצת אחורה". אנחנו זזים. פגז נופל במקום בו עמדנו לפני כן...

הירי ממשיך להתנהל כאשר מדי פעם עולים טנקים ויורים. כך זה נמשך עד שעת הצהריים. במרחק כמה עשרות מטרים מאתנו עומד משעות הבקר טנק שלנו שמשום מה אין עליו צוות וה"בוגים" מעלים עשן. האש מתפשטת לאט לאט יותר ויותר ואנחנו נשארים אדישים משום מה, אולי משום שאנחנו איננו תופסים שיתכך שיש טנק בשטח בלי צוות שמטפל בו. כשמתקרבת שעת הצהריים הוא כבר ממש בווער. התחמושת עומדת להתפוצץ בדיוק כאשר אנחנו מחליטים לחזור לעליקה לתקן את התקלות החדשות-ישנות, עוקפים את הטנק הבוער ועולים על הציר. בגלל התקלה ב"קשר הפנים" קשרנו את צ. ל"מושכות" מ"סרטי פעולה" ונ. הופך לעגלון...

הנוף באיזור המחצבה אינו שונה: פגרי כלים לרוב. מדי פעם רואים מחזה מרנין את הלב כמו הצריח של 62-ט, שעלה למעלה, כמו טיל וצנח חזרה שחור כפחם. מתקרבים לנפח וצריך לפנות ימינה. ההגוי לא מגיב וצ. מחליט 'לנשק' טנק שרוף שראה לפניו. בעקבות הפעולה הזאת אנחנו שוב מוצאים את עצמנו בתעלה לשמאל הדרך בלי אפשרות לצאת. יוצאים החוצה - שוב הדי יריות. מחפשים טנק שיגרור אותנו החוצה, ומוצאים... פצוע: 'זרוק' לצד הדרך שוכב אבי ליפצ'יק מת"א פצוע ברגלו ונכוה בפניו ובידיו, לא אכל ולא שתה מזה יומיים. הוא עדיין בהכרה ומוסר לנו את הפרטים שלו. כמדומני שטעה כשמסר את מספרו האישי. השקייתי אותו כשנ. מארגן טנק 'שרמן' שעתידי לגרור אותנו החוצה, לספק לנו אלונקה וכנראה לדווח למפקדיו שלנפח עומד להגיע כלי עם פצוע. מעמיסים את הפצוע על התמסורות, מ. נשאר אתו עם מימיה, ונ. מתיישב לימין צ. ומכוון אותו בשיטה אמינה יותר מאשר 'המושכות'. מגיעים לנפח. נ. רץ למנחת ההליקופטרים להביא אמבולנס שעמד שם, וצ. יוצא, רואה את הפצוע ומתחיל לדבר אתו ערבית. הוא חושב שהוא סורי, לפי מראהו. כך חשבנו כולנו עד שראינו שסרבלו סרבל כשלנו. והנה עובר אמבולנס ליד הטנק, כנראה כתוצאה מדווח השרמן, עוצרים אותו. עולה רופא, מגיש עזרה ראשונה ומוריד אותו לרכב. הוא מביע דעה שסיכוייו להחלמה מצוינים. אילולא נפלנו לתעלה לא היינו מבחינים בו...

בינתיים יוצא מהאמבולנס כתב של "קול ישראל". הוא לוקח מספרי טלפונים ע"מ למסור ד"שים (שלבסוף לא נמסרו), ומראיין את נ. : "קשה קשה אבל מתגברים", ואת צ. : "זה לא כמו בספרים". ומה יש לו לומר לנו: - "מה שקורה פה ומה שמשדרים שם הם שני דברים נפרדים, ע"מ לעודד את העורף".

ושוב בעליקה. יורדים מהטנק על מנת לתפוס פינה שקטה כלשהיא. ההרגשה מצוינת. כאן, רחוק משדה-המלחמה מרגישים הקלה, כמעט כמו בתל-אביב. לא הספקנו לצעוד עשרה צעדים ופתאום - מטוסים! ראיתי זחל"ם לידי ולא ידעתי מה לחשוב, אם עדיף לשכב על ידו או שמא להתרחק ממנו. אבל לא היה זמן לחשוב. שכבתי על ידו כשראשי לחוץ באדמה וידי על ערפי. צרורות של שני מטוסי מיג 17 חותכים את האויר במשך שניות ארוכות שהן כנצח. בלי להרגיש כל כאב אני מתפתל על האדמה. אני בטוח בכל שניה נוספת שהנה הצרור מתקרב אלי. ואח"כ - שקט. אני פוחד להרים את הראש, בוודאי מישוהו נפגע... אבל לא. כולם ב"ה בריאים ושלמים (אך, איזו משמעות יש עכשיו למשפט הזה). מעכשיו אנחנו במחפורות. "הם ודאי יעשו סבוב נוסף" - הועלחה השערה, ואכן לאחר דקות מועטות שוב טרטרנו המקלעים, אולם כל מי שהיה לו נשק הרים וירה. זה היה השעור שלי כיצד "לטפל" במטוסי אויב.

יום שלישי

עם שחר אנחנו מוכנים, מחכים לפקודה ליציאה. מחשש ליציאה כל רגע אנחנו מתפללים בתורנות לפי הסדר שנ. קובע. בינתיים 'מתלבשים' עלינו כתבי-חוף מאנגליה, וכיון שאנחנו מתפללים הם רק מצלמים. יצאנו.

יחד עם טנק נוסף אנחנו מתקדמים לקראת הכח הגדול יותר באזור סנדיאנה. כלים שרופים שלנו מהקרב של נפח יוצרים לנו את ה'נוף'. קובעים לנו שמות: אורח א', אורח ב'. ה'מארחים' הם גדוד או שניים המבצעים מארב לכוחות סורים, והמחכים עד בוש לכח שצריך לבא כתגבורת. אנחנו מזהים את האויר במרחק רב מאתנו 'מתעסק' עם כח אחר, ומחכים שיכנס למארב. הנה הם. עולים במעלה ההר למול תותחינו, ניתנת פקודה לירי ו'הצלב על'. הטנק מושמד ע"י טנק אחר. הם עולים בזה אחר זה וכך גם הם מושמדים. מסתבר שהתחלנו לירות מוקדם מדי, לפני שהם נכנסו למארב מושלם, והם מתחילים לסגת.

השעה הוא 10.00 והפקודה היא לירות לכל טווח. אנחנו יורים לטווח 3000 מ' כשהשמש בעינינו וכשהם משתמשים במדוכות עשן למסוך עצמי. הארטילריה מתחילה 'לטפטף' עלינו. אנחנו מחליפים עמדה מספר פעמים ומסתובבים תוך כדי כך בינות בתים הרוסים ועצים עבי גזע שהיו במקום. באחת הפעמים לאחר שהחלפנו עמדה ללא סיבה מיוחדת נחת פגז בדיוק במקום בו היינו כמה שניות לפני-כך... עד עכשיו נפגעו לנו שני טנקים. עתה מתחילה גם הארטילריה שלנו לפעול. ח. מנהל את הקרב בכשרון יוצא מהכלל ושולח אותנו לצפות לאגף ימין מחשש אגוף שלהם.

עמדנו בעמדה צופים לאגף. לאחר זמן מה הרגשנו שאנחנו מטווחים. תחילה נחת הפגז כ-80 מ' מאתנו, ואח"כ כ-25 מ' מאתנו. צ. מנסה לנסוע לאחור אולם ההלוך לא נכנס. פגז נוסף נוחת כ-10 מ' מאתנו ונ. מבקש לשפר קדימה, ל'שטח מח' על מנת לתקן את התקלה. האישור ניתן. אנחנו יוצאים מהעמדה לכוון האויב ע"מ להגיע כמה שיותר מהר ל'שטח המת' אולם צביקה לא יכול להגביר את המהירות כי ההלוך נתקע בשני ולא יוצא. כל תותחי האויב באזור מכוונים למטרה הגלויה הזאת הנוסעת לה כאלו ע"מ לחטוף פגז ולהנקב ככברה. מנחם מבחין בפגז הטס ישירות לטנק, הוא מזהיר את נתן ושניהם נכנסים פנימה לשניה. החוצאה - האנטנה נעלמה כלא היתה. ואז מפסיק גם קשר הפנים לפעול, וצ. לא יכול לשמוע את נ. שצריך לכוון אותו. המצב כלאחר יאוש, אבל אנחנו ממשיכים מעתה שיטת כוון הטנק נעשית בצעקות של נתן אל צביקה דרכי. משנתן אינו יכול כבר לצעוק הוא מושך בכתפי. כשהוא מושך בימנית אני צועק לצביקה 'ימינה!' ובשמאלית - 'שמאלה!' אבל צביקה מצליח לשמוע רק את סופי המלים ולפיכך הוא מרבה להאיט על מנת לשמוע טוב יותר. ואז צרורות המקלעים מתקרבים אלינו יותר ויותר ואנחנו שואגים אליו כולנו - סע! סע! סע! השיטה משתכללת: ימינה - 'אי' שמאלה - 'או' ישר - 'אה'. הגענו אל השטח ה'מת'. בכהרף עין אנחנו מבחינים שהוא כלל אינו שטח 'מת' ושעצמת האש אלינו נשארת בעינה. אין ברירה מוכרחים להמשיך. אנחנו מפנים את אחורינו לאויב בסבוב רחב ימינה ונעים על פני טראסות בגובה של כ-3 מטרים ויותר. אני מציץ לרגע החוצה דרך כיפת המפקד ורואה שני כדורי אש משני כוונים שונים העוברים מעלינו. צביקה מרגיש פתאום שהטנק חוסף מכה. אנחנו ממשיכים לנוע ולכן

הוא חושב לעצמו: - "בטח אבנים - רקושטים, שהרי אם זה היה פגז לא ייתכן שנמשיך לנוע". ואכן אנחנו ממשיכים לצעוק ולנוע, לצעוק ולנוע. לאט לאט באיטיות של צב אנחנו מתרחקים מהתופת, ולאט לאט פוסקת גם האש הנורית לעברינו. "אתה רואה את הכביש?" שואל נ. את צ. - "כן". "אז סע לכוון ההוא". אנחת רווחה נפלטת מכלנו. הגענו לציר.

נסענו על הציר כ-300 מ' ונעצרנו. "כבו מיד את המנוע!" שמענו צעקות - וכך עשינו. אנחנו קופצים החוצה ופוגשים בשמחה עצומה את יגאל והצוות שלו. הטנק שלהם נפגע עוד בבקר. "בואו תראו מה קרה לכם". אנו הולכים אל מאחורי הטנק ורואים פגז ח"ש תקוע לנו במיכל אחורי. עד שיצאנו מהשטח סתם הפגז את המיכל ומנע נזילת דלק שעלולה היתה לפוצץ את כלנו בשניות. משנעצרנו החל הדלק לטפטף החוצה. הפגז נשלף מהמיכל בקלות ועתה זורם הדלק החוצה במהירות. אכן, לא יתכן שמתוך כמות כזאת עצומה של תחמושת לא נפגע אפילו פעם אחת; ולא לחינם הרגיש צ. שמקומו בתובה - שהטנק חטף מכה... שמחתנו על הנס מהולה ביראת הרוממות של היושב בשמים. נ. וצ. מחליטים "על המקום" ש"כשנחזור נלך קודם ל'כותל' להודות על הנס, ואח"כ למסגריה לחתוך את הפגז שפגע בו לשניים ע"מ לשמור אותו למזכרת".

ישבנו כשעה עם הצוות של יגאל עד שקיבלנו אישור לחזור יחד. יגאל גרר אותנו. כמה דקות נסיעה ונעצרים. הסמח"ט, שואל מה נשמע, מדבר בשקט, מסביר מה המצב, מעודד... עשרים וארבע שעות הוא על הג'יפ רכון על המפה טועם מדי פעם מהביסקויטים שעל ידו. כרבע מסתובב עם חוליות "חברא קדישא" ואוסף אפיסקופים מטנקים פגועים. ה"סמח"ט הזה - אמרו החבר'ה - ממש אגדה".

אנחנו ממשיכים. לפני נפח 'הולך' הטנק של יגאל. מעתה אנחנו גוררים. המטרה - עליקה. הזחל"ם של החוליה נוסע לפני הטנקים, ומקדים אותם ע"מ להספיק ולראות מצבם של מספר טנקים נוספים שנפגעו באיזור. אני איתם. טנק פגוע נראה מרחוק, מתקרבים, עולים. הוא חטף פגז מרגמה 120 מ"מ בספון, ובדרג של החוליה אין אפשרות לתקן אותו. הציוד של הצוות עדיין במקומו, אנחנו איננו נוגעים בשום דבר.

בעליקה כבר רואים סדנא רצינית והרבה חוליות טכניות שעובדות במלוא המרץ על טנקים שנפגעו. אנשי הצוות שמסתובבים באזור רובם ככולם מהחטיבה שלנו ואין לתאר את השמחה לראות את כולם, ואת המתח שעולה ויורד עם כל סיפור על נס נוסף שארע לחבר'ה בשלשת הימים הראשונים. איציק מספר לי את ספורו וזה מזכיר לי משהו. ברור קצת, ומסתבר שהטנק שנפגע מהמרגמה היה שלו. שאל מה עם הציוד ויכולתי להשיב לו בשמחה שהוא עדיין שם ובמצב מצוין. אח של י. מ. הי"ד מסתובב, שואל פה ושם אם מישהו ראה את אחיו. איש לא ראה...

את הטנק שלנו מכניסים כמה שיותר פנימה, שכן כמעט ברור לחוליה שהוא "יושבת" לזמן רב. מחקרבת מכונית ונעצרת. יוצאים ממנה הרב פירון, הרב שטיגליץ ומחלקים בין החבר'ה אִבְעָה מינים. נזכרנו שבעצם מחר ערב סוכות. את האתרוגים שקנינו לכבוד החג השארנו בבית. מי חשב שנשאר כאן כל כך הרבה זמן? חלק

מאתנו זוכים גם לסדורים וספרי תהילים קטנטנים, ומי שזקוק ממש, גם לטלית ותפילין.
מתקרב הערב. החוליות – בעבודה. החבר'ה מסתובבים בשטח, נעצרים מדי פעם, מרימים דף קרבי מהרצפה וקוראים או מארגנים מחדש את ה"בית" – הטנק.
אנחנו מכינים ארוחה ראשונה-נורמלית, פחות או יותר, ובסופה מצטרפים למעגל עם שאר החבר'ה ומשוחחים. אכן 'שיח לוחמים' – פשוטו כמשמעו.

יום רביעי – ערב חג הסוכות.
שלב הבלימה בסיומו. הכוחות כולם (בכל הרמה) מתארגנים מחדש. גם בעליקה מתאמצים להשלים עד לערב כמה שיותר טנקים ע"מ להעצים את הכח שעתידי לצאת למחרת לשלב הבא – לפריצה.
טנקים מוסיפים להגיע ומהם קופצים עוד ועוד חבר'ה "משלנו". אנחנו מחליטים מיד לכתוב הביתה ולשלוח עם אחד מני עשרות כלי הרכב היורדים ל"ארץ", והעוברים על הציר שעל ידינו ממש. מפסיק אותנו פתאום יהורם גאון שהגיע במכונית פרטית ונכנס ישר לחבר'ה. הוא מספר כמה בדיחות ושר כמה שירים. הוא אינו מאריך (בכל מקום) ע"מ להספיק להופיע בכמה שיותר יחידות. הוא זו כשאתו הגלויה שלי.

אנחנו מסתובבים בשטח, כמו כלם, קצת עם החוליה, קצת בשק"ם (שעד היום שכחנו ממנו לגמרי), קצת משוחחים וקצת נחים. א.ז. הופס יוזמה ותופס פה ושם כמה אנשים שפנויים באותו רגע לסייע בידו להפוך את אחת המחפורות לסוכה. חומר לסכך ספקו לנו עצי האקליפטוסים באיזור ועד מהרה – בשעות אחה"צ המוקדמות, היתה הסוכה מושלמת.
עם השקיעה סיימנו את העבודות בטנק ופנינו לסוכה. התפללנו ערבית "ברוב עם" שמילא את הסוכה ואת כל סביבתה. בסיום התפילה נוצר מעגל ענק שכלל גם מפקדים ואנשי חוליה ששמחו יחד איתנו בשמחת החג. פיסת הרוחניות הזאת – הסוכה – התפשטה בתנופה הזקה בכולנו כפיסת אור המאירה הרבה מן החושך. ככל שהחושך גדול יותר, האור – ולו הזעיר ביותר – מאיר יותר. נוטלים ידים ואוכלים. חלה, מרק חם, תה חם – סעודת חג ממש. צ. מלמד מנגינה למלים:
"פדה בשלום נפשי מקרב לי
אני אל אלוקים אקרא
ערב ובקר וצהרים
כי ברבים היו עמדי
וה' יושיעני
אשיחה ואהמה".

ש. ואני מתכננים לישון בסוכה אך ההוראות מונעות אותי לגמרי ומפסיקות את ש. באמצע הלילה. הולכים לישון מתוך כמיהה לחסוף עוד למחרת בבוקר מה"חגיגות" של החג ככל שיותר.

יום חמישי. חג הסוכות.
עם שחר אנחנו קמים ומקבלים את הטנק מאנשי החימוש כשהוא מוכן לפעולה. הכח שמתארגן הוא כבר כח רציני יותר מבימים הקודמים, אבל קודמת לכל היום

היא התפילה – תפילת החג המתקיימת בסוכתנו במנין. אנחנו מספיקים גם לעשות "קידוש" ואף לקיים אותו "במקום סעודה", אם כי מצומצמת ביותר מפאת הזמן הדחוק.

הכח – 'כח וגמן' יוצא בשיירה אל מרגלות תל אביטל (אבו-נדה) ומצטרף לכח 'ששי' במקום ההערכות. הכוחות הקטנים שמגיעים למקום כל הזמן ללא הפסקה יוצרים בסופו של דבר עוצמה רצינית המתכוננת לקרב, שהפעם תלחם כח אורגני המחולק לחטיבות, לגדודים ולפלוגות בצורה מסודרת, ולא כל סנך בנפרד כפי שהיה עד עכשיו, בלית ברירה.

התמונה נוסכת הגאווה של מפלצות הפלדה הישראליות הפרושות פרישה ללא מיצרים למרגלות התל ברוך – הרכסים, כשתתחיהן מופנים בנכונות נמרצת כלפי האויב הישמאעלי הקם עלינו לכלותינו, על אף שקוראת היא בכל עוז "כחי ועצם ידי", ממלאת היא את קרבי דווקא ברגשות רוחניים גואים, המביאים אותי לדמות את המעמד הקיים היום למעמד קבלת התורה למרגלות הר-סיני.

עד לשעת ה'ש' נותרו כשעתיים. האוירה שלווה מדי. אין כמעט מה לעשות בשעתיים שנותרו, אבל מאידך ידוע לכולנו שמהשעה היעודה בבת אחת יהיה יותר מדי מה לעשות. בינתיים אנחנו אוכלים משהו. כבר כמה עשרות דקות הארטילריה שלנו מרעישה את האזור. ככל שמתקרבת השעה ההרעשה נהיית מרוכזת יותר. ועתה מצטרף חיל האויר ל"חגיגה". עשרות טילים מתפוצצים באויר. צ. ונ. יורדים מהסנך, נשענים על כנף שמאל. נ. חובש כפה ועונה אחרי צ. פסוק פסוק מפרק פ"ג בתהילים. ("אלוקים אל דמי לך... כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש").

מספר דקות לפני השעה היעודה כלנו מוכנים ליציאה. מפת שטח הפעולה ניתנת לכל מפקד מחלקה, ואנחנו מניעים. ושוב, בפעם המי יודע כמה, עם הנעת המנוע מאבדת מערכת הקשר את יעילותה. "אבל לא זה מה שישבור אותנו!"

בשעה 14.00 אנחנו נכנסים לשדירה ונעים במהירות על הכביש המוליך דרך עין זיון הנטושה אל עבר קוניטרה. אנחנו עם הכח של וגמן. וכך, תוך כדי תנועה יש פנאי לחשוב ולעשות 'חשבון הנפש'... בסיכומו של ענין אני מחליט לעשות הכל לש"ש ומקוה לס"ד. בשערי העיר נעצר הכח. שלטונות צה"ל מנהלים גם מכאן, מהשטח ממש, מערכת מדינית למול זרקורי ומקרופוני העתונאים הזרים הרבים. ואנחנו פורצים: עוברים את תחנת הדלק ופונים מיד ימינה לכוון כביש המערכת. מעבר הכרחי – ואנחנו בפנים. אין זמן לשהיות. המגמה – קדימה! כל אשר בדרך מושמד! ג'יפ תול"ר עושה צרות והוא מתעופף כעבור שניות! הארטילריה בשטח חזקה וצפופה מאד, פה ושם נראים סנקים שלנו שנפגעו. אנחנו עוקפים אותם ובזה אחר זה גם את שלושת הכוחות שנעו לפנינו ונשארו ל'ספל' בהתנגדויות רציניות מצד האויב. ואז מגיע תורנו ל'לחוץ על ההדקים'. המקלעים מתחילים ל'זמר' ישר על אוקטבות גבוהות אולם לא לפי פקודות מדויקות כיון שהקשר בטנך אינו יעיל כלל. נ. צועק לי משהו בכל כוחו, עד

שאני קולט – ולוחץ על ההדק ומוציא פגז. עם יציאתו נחחדש הקשר כבדרך נס. נ. לא מסתיר את הפתעתו מהענין. הוא ממש "משחיל" בכפה, דרוך בכל אבריו, פוקד פקודות, מצודד ואף יורה מעצמו בירי החרום ע"מ ליצור כמה שיותר אש. מכל העברים יורים כאן, נעים ושואטים קדימה, שוב לא נלחמים על מטרים ספורים, אלא נעים הלאה והלאה. יש לנו רק שני הלוחים – שני ורביעי אבל התנועה בכל זאת מהירה והאש – אש תופת. עתה אנחנו ממש בתוך המתחם שלהם כאשר כל שעברנו חוסל. המתחם מתחיל להתרוקן מאנשיו כאשר הכלים למיניהם כמו קטיושות, משאיות תחמושת ונטי"ם בוערים באש, ואנחנו "רודפים" אחרי הנמלטים עם צרורות מקלעינו. וכך מתוך התלהבות של קרב אני לוחש: "עשה להם כמדין כסיסרא כיבין בנחל קישון נשמדו בעין דאר היו דמן לאדמה!".

מטול הקטיושות בו פגענו לפני דקות ספורות מתחיל לשלוח את טיליו תוך כדי התפוצצות דווקא למול "ששי" והוא חושב שאלה הם כלים שלנו שיורים עליו. מרגיעים אותו. האש מצידנו פוסקת אט אט. השעה 5.00, מתקרב הערב. אנחנו מנסים לזהות את שארית כוחותיהם – אך הם פשוט אינם. מחליטים לתפוס עמדות לקראת הלילה. הרווחים מצטמצמים ואנו עולים על צלע ההר לצפות על האיזור. מסביבנו תעלות קשר ובונקרים סורים ויש חשש שאנשי קומנדו שלהם נמצאים וינסו לפגוע בנו. הפתרון – שמירה כל הלילה.

בשעה 21.00 לערך אנחנו מזהים ג'יפ נע במהירות על הכביש ללא אורות וטנק שע"י הכביש מנסה לפגוע בו – אך ללא הצלחה. לא הרחק משם נמצא הסמח"ט שיצא לחלץ פצועים שנצנצו לנו בפנס. הג'יפ מנסה לפגוע בסמח"ט בבזוקה, אך הסמח"ט מקדים אותו, ובבוקר התמונה שלהם שונה במקצת: חלקיקי ג'יפ על גוויות מחוררות. בתוך הכפר עליו אנחנו צופים מזהים כוחות שלהם הנכנסים לחניון ומתעורר חשש להתקפת נגד עם שחר. אנחנו מתחילים לשמור דרוכים לכל תנועה שלא תבוא מאזור הבונקרים, אך השטח שקט, מלבד כלבים וחמורים טועים העוטים על גוויות הסורים. מנחם שומר ראשון כאשר מגיע כח צנחנים המטהרים את הבונקרים והתעלות. לאחר שסיימו משתנה ההרגשה. מנחם מעיר אותי ואני את נתן...

יום ששי.

השחר עליה. כח נת'קה חוצה אותנו וממשיך מזרחה. את ארוחת הבוקר שלנו אנחנו מקבלים בצורת כמה להקות "מיג 17" הגחים עלינו ופולטים פצצות, רקטות וקליעי תותחים. כל הכח משיב באש כלפי מעלה במקלעי הנ.מ. פלוס המקלע המקביל שלנו שהצטרף לפעם האחרונה. בכל הגיחות הללו לא ניזוק "אף בוגי". אבל המנה העיקרית היתה דווקא הארטילריה: כל הכח החל לעסוק בחימוש מתוך "זלדה" שהגיעה למקום, ואנחנו גם בתדלוק, כלומר העברת דלק ממיכל אחורי שנסתם, לשניים הצדדיים בעזרת משאבת יד. על מנת לאפשר לזלדה לעבור במהירות מטנק לטנק ריכזנו את כמות הפגזים קודם כל על הספון והתכוננו להכניסם

פנימה כאשר היא הגיעה. בהתחלה ברכות, פה ושם פגז, לא נורא. אנחנו ממשיכים לעבוד בקצב מוגבר על מנת שנוכל כבר להמשיך לנוע כשהפגזים בפנים. וגם היא מגבירה את הקצב. ה"נפילות" נוחות הרגשה לא נעימה בכלל, בפרט כשאנחנו מבחינים שכל הכח כבר החל לעזוב את התופת ורק אנחנו עדיין כאן. הספון מתגלה אט אט מתחת לערימת הפגזים ה"ססים" ממש על ה"בטן". צביקה כבר יורד להניע. מתחילים לזוז, אבל זה לאט מדי בשביל מצב כשלנו. הסיבה - יש רק הלוך שני. אין כבר טעם להמשיך אחרי הכח המתרחק, עכשיו השאלה היא רק איך יוצאים מכאן חיים... בקצב של צב אנחנו מתקרבים אל הציר ועולים עליו. מנסים לנוע בכל זאת לכוון הכח ופגז נוחת ממש לפני הסנק. מנסים לאחור - ושוב נוחת פגז, "לפני האף" שלנו. האזור מכוסה כולו בעשן ואבק ואני מרגיש שעוד כמעט רגע וגם מעטפת הפלדה שמכסה אותי בינתיים, לא תועיל... ואז, מן המיצר - קראתי י-ה. מעכשיו אני מוצא את עצמי ממלמל במשך דקות ארוכות את הפסוק "אנא ד' הושיעה נא" בקצב מוגבר כמי שרוצה להספיק הרבה בתוך זמן קצר ובמין השתפכות-נפש מרטיטה. אנחנו יוצאים אט אט מן הגהינום לכוון קוניטרה לאחר ש"וגמך" אישר זאת לנתן, אני ממשיך למלמל עוד ועוד...

עוצרים סמוך לגשר אחמדיה ויוצאים אל מחוץ לסנק. אנחנו "מגלים" לפתע שהשמש זרחה גם היום ואם לפי מזג האוויר הרי שאנו יכולים להיות עכשיו בסיוול של "בין הזמנים" ברמה - כפי שאני, לפחות, תיכננתי לעשות. על הגשר עומדים שלשה נ.ט. נגררים נקובים ושרופים לאחר "טפול" של חיל האוויר, ומעבר לגשר פזורים סנקים מושמדים. פה ושם שוכבות גוויות של חיילים סורים המוסיפות משקל רציני לצחנה באיזור. נתן וצביקה חוזרים מ"סוור" על הגשר כאשר צ. חובש כובע מצחיה חאקי חדש עם שלשה כוכבים מזהבים!!! אני לא הייתי מסוגל לנגוע בפריט שלל ולו הקטן ביותר - כ"ש לחבוש כובע... היותר חשוב - נתן זיהה בין הגוויות בשטח גם אחת של יהודי ויחד הם העלו אותו על ג'יפ שעבר באזור לקוניטרה. מה עושה יהודי בין כל גוויות הארורים האלה ???

התשובה מתקבלת כמעט מיד כאשר שניים מהחוליה הטכנית חוזרים גם הם מ"סיבוב", ובפיהם סיפור. הם שמעו רשרוש מהצד והיפנו את ראשם: סורי פצוע שכוב כמת ולידו נשקו האישי. היה ברור שהוא אשר הרג את החייל שלנו כאשר התאווש לרגע ועתה נסה שוב.

ואז ירדתי גם אני ל"סיבוב" עם מ. מקרוב היה החורבן מושלם. המשאיות היו נקובות ככברה ממש ופלטו חלק מתוכן החוצה - מנות קרב, פריטי לבוש ועוד. היתה לי הרגשה של חרדת קודש במקום שנעשה נס לעם ישראל. לא לנגוע בשום דבר! בקושי להסתכל, לעשות את הסיבוב ולחזור מיד. לא פחדתי ולא התרגשתי כלל, אבל שמרתי מרחק. בינתיים מתקנים לנו את הסנק. תחילה את ההלוכים ולאחר מכן מגיע כמו מהשמים איש קשר שאלתר משהו על מנת שהנהג גם יוכל לשמוע משהו ולא יהיה לו

משעמם בטנק, וגם כדי שישמע את הפקודות עבורו, ולא ישים אותו מדי פעם בתעלות למיניהן בזוית קצת חדה...

בשעת אחה"צ הצטרפנו לכח חימוש מזוחל"ם. נענו מערבה וחנינו בכניסה לכפר ג' בא ליד "הבית" מימין. שם קדש עלינו היום. התפללנו בשלוות הנפש – שהרי, "רחוקים אנו משדה המערכה" – וישבנו יחד לאכול על ספון הטנק. ואז התחיל "לטפסף" עלינו משהו קצת רציני. הפגז הראשון קרוב אלינו מאד והבאים אחריו מתקרבים יותר ויותר. הכח מקבל פקודה לזוז לצומת חאן ארנאבה ועושה זאת בזריזות. אנחנו מוצאים את עצמנו פתאום, משום מה, בצדו השני של הכביש, בשטח מגודר וסלעי ומשאנחנו מתחילים לזוז לעבר הכביש נשמעים קולות לא-סימפטיים מהזח"ל. על הציר ממשיכה תנועת כלי רכב מהירה מפאת הארסילריה וכמובן שקשה למצוא בשעות כאלה טנק שיתנדב להוציא אותנו מהבוץ הזה. עוברות דקות מספר וכוח של טנקים מגיע מתקרב אלינו. עוצרים אחד מהם ומסבירים לו בצעקות – הלך לנו הנע סופי – תגרור אותנו. לאחר מספר נסיונות קילוץ מצאנו את עצמנו סוף סוף על הציר נגררים אל מחוץ לשטח המוכה – לצומת. אנחנו משאירים את הטנק כ-50 מ' לפני הצומת מימין לציר ומצטרפים בגפינו לכח ה"חוליה" בדרכם לצומת וסט. חנינו באזור מרום הגולן. "בילינו את הלילה" בשינה טרופה על אבני בזלת עם מינימום של שמיכות.

שבת.

מתעוררים. קר. מסתובבים בינתיים עם השמיכות על הגב כדי להתחמם קצת. לא עוזר הרבה. עולים על הזחל"ם ויושבים יחד עטופיה במקום בטלית של מצוה – בשמיכות נגד הקור. מתפללים, אוכלים משהו. השמש מתחילה לצאת. מתפתח דיון מענין בנושא הדת וצ. "מריץ" מערכה רצינית של השקפת עולם משכנעת ביותר (כמובן שלא את כולם).

בעקבות השמש – גם אנחנו מתחילים לצאת לאט לאט מהשמיכות ומהזח"ל לאכול משהו יותר רציני, לנמנם קצת ולהשקיף על מטוסינו שבפעולה. האנשים מסביב מתארגנים מחדש, מטפלים בעצמם: מתרחצים, מתגלחים ושוחים קפה חם. מזמן לא שתינו משהו חם, אבל גם מזמן לא היה לנו יום שקט. היום, בשבת, זהו היום השקט הראשון שלנו.

השמש נוטה מערבה. נ. יורד לתאג"ד – כ-200 מ' מאתנו לא רחוק מהצומת. לפתע מקבל הכח פקודה לזוז. הם מתארגנים במהירות לקראת היציאה ואנחנו לא יודעים מה לעשות עם עצמנו כיון שאין את מי לשאול אם להמשיך אתם או לא. "מן הון להון" אנחנו מוצאים את עצמנו עם הציוד בתוך האבק של הזחל"מים המתרחקים. נתן חוזר. מתייעצים, מחליטים לזוז לעבר הצומת ולנסות להגיע לקוניטרה עפ"י שמועה שיש שם נקודת איסוף אנשי צוות ללא טנקים, ותיקון טנקים פגועים.

מגיעים לממשל. פוגשים חבר'ה מ"יבנה" ועוד ומצטרפים אליהם לסעודה שלישית לאחר מנחה. החלפת "חוויות" והתארגנות לשינה בממשל. בית הממשל הפך למקום מגורים לעשרות אנשי צוות. אירגנו מטבח וחדר אוכל ששרת את כולם בייעילות

רבה. מדי פעם מגיעות מכוניות אזרחיות ובתוכן "דודות" שהביאו ציודים מציודים שונים לחלוקה והציעו לנו למסור ד"שים בסלפון דרכן. אבל 'שבת היא שבת' ואנחנו מוותרים. הכוונה היא 'להתלבש' למחרת על סנק, לתקן אותו ולזוז. מעריב, רשימת-שמירה וחרופ...

יום ראשון.
תפילות שחרית ומוסף של חג במנין על המדרגות בין קומה לקומה בממשל. קיבלנו ארבעה מינים שמעתה יליו את הצוות שלנו בדרכנו הלאה. במשך היום דרשנו בתוקף לקבל סנק ע"מ להמשיך הלאה. לא כל החברה בממשל הבינו אותנו.

התלבשנו על אחד הסנקים על-מנת להביא אותו לכשירות מבצעית אבל לאחר הרבה עבודה התברר שיש לנו אפיצות רצינית בתוח ויקח זמן רב לתקן זאת. עברנו לסנק אחר. לקראת הערב נותר רק לחמש אותו. סחבנו פגזים עשרות רבות של מטרים - מהממשל ועד לחניון, ועל-מנת לגמור מהר יותר סחב כל אחד מאתנו מדי פעם שניים יחד. הוחלט לצאת למחרת בבקר יחד עם עוד סנק.

יום שני.

עם שחר יוצאים שני הסנקים בקוניטרה אל הציר וממתינים. מקבלים תדר מרס"ן שהסתובב באזור. התדר של החדר של החס' שלנו. אנו עתידים להפגש היום עם החס' שלנו, ממנה נפרדנו עוד ביום הראשון ושבשרידיה פגשנו מדי פעם לאחר קרבות קשים כשהם בהתאוששות - הן של האנשים והן של הכלים. עם תחילת התנועה מתברר שההגוי אינו עובד כראוי ומשאנו פוגשים בחוליה טכנית אנחנו יורדים גם למתוח זח"ל. בדרך אגב מחזירים למקומו גם איזה פיץ שיצא. אינני יודע בדיוק היכן חנינו אבל זה היה כפר סורי נטוש ש'חי"רים' עדיין עסקו בטיהורו. האזור היה מוצחן מגויות ובשטח היו מפורזים כלים פגועים. כל זה לא מנע מהחברה להסתובב באזור ו"החוויות" העסיקו אותנו עד לגמר התיקונים של הסנק. מעכשיו ההגוי עובד יופי וצ. 'מושך' לפעמים גם סתם כך בשביל ה"כיף". בחן ארנאבה אנו ממתינים שיבואו לקחת אותנו לכח המיועד. בינתיים אנו עולים על הסנק הנטוש שלנו ולוקחים את מה שעוד נשאר - סה"כ זה לא הרבה. מצטיידים בעוד קצת תחמושת קלה ומ. מתאם את המקלע מחדש.

והנה מגיע ג'יפ עם איזה קצין שנראה 'זרוק' למדי אבל עם הרבה מרץ ועם צורה של לוחם, והוא מחכה בקוצר-רוח שנחליט שאנחנו מוכנים כבר לזוז. נתן מגיע מסובב באזור והוא משיב על המצב הטכני של הסנק. לא רע. זזים. לפני ג'יבא יושב כח. שמים אותנו בשטח ואנחנו מתבשרים שיש פנאי להתארגנות אישית. אנחנו די צנועים מבחינה זאת אבל צ. מחליט שאם כבר, אז להתקלח פירושו לעמוד על ה'כורסה' שלנו ולהישטף בג'ריקנים מראשו ועד כפות רגליו. נתן מתנדב להיות הבלן. לרוע מזלו של צ. איך שהוא מסובן כולו ורועד מקור מגיעה פקודה עצבנית לזוז מיד עם זירוזים כל כמה שניות. מרוב יאוש התחלנו לצחוק.

שטפנו אותו מהסבון והלבשנו אותו בסרביל ששימש גם כמגבת. וכך במצב רוח טוב יצאנו מהמקום כשאנחנו מבחינים בהפתעה ש'המלחמה עוד לא התחילה' ורק שני הסנקים שלנו זזים מהמקום לשטח כינוס של הכח האמיתי המיועד לנו, שכן הג'יפ שלקח אותנו מאזן ארנאבה לא היה מהכח הנכוף אלא מכח אחר. הספקנו עוד לחטוף כמה לחמניות טריות מכח ד. ויצאנו בעקבות ג'יפ אחר לשטח כנוס אי-שם.

שטח הכנוס דמם כלו במתח שלפני קרב. הם היו מתודרכים, מסודרים ומאורגנים. רק אנחנו שפרצנו לשטח והשארנו 'מטען-עזר' דולק לטעינת המצבר הפרענו את השקט הדרוך. כמו איזה פרא שמוצא את עצמו לפתע בחברת אינטליגנטים שקטים שגם הם מסתכלים עליו בהפתעה כלשהיא...

דוממנו, ונכנסנו לאוירה. אולם לא עברו אלא מספר דקות וכבר הנענו שוב. הפקודה - באגוף שמאלי עמוק לדיר אל עדס. הדרך ארוכה וקשה. והנה אנחנו נתקלים באויב: מתחם חי"ר + 2-3 סנקים וטילי נ.ט. שמקורם לא מזוהה. הסנק שלפנינו חוטף טיל והצוות נוטש אותו. הטילים האלה מדאיגים את המג"ד והוא מבקש מכלם לנסות לזהות את מקורם בכל מחיר. בינתיים אנחנו ממשיכים. הסנקים שבמתחם מושמדים עד מהרה על אף שהם בעמדות ואנחנו גלויים על שטח מישורי בלי אפשרות לעמדות כלל. אנחנו אישית מתקרבים אל המתחם יותר ויותר ויורים על החי"ר. נ. מסתכל סביבו ופולט: "אני לא יודע למה תמיד אני ראשון!" המרחק הוא 200 מ' מהמתחם ושני סורים שמציצים כל כמה דקות מהתעלה 'מרגיזים אותנו'. כל פעם שאנחנו מתחילים לירות עליהם הם מורידים את הראש ולאחר כמה שניות מרימים שוב. אולי הם צוות טילאים? עד שנ. אומר - אתה יודע מה - שים 'מעין': אש, לפני השטח כלו שונו שם. יותר הם לא הרימו את הראש... השמש מאדימה ואנחנו גמרנו כאן את ה'עבודה'. חזרה - ב'פק"ל תותחים' על הציר. נתן מספר ש'זלדה' הגיעה לטנק הפגוע וחילצה את הצוות. המג"ד חטף תוך כדי העבודה ח"ש אבל כל כמה שקרה הוא שריפת כסוי מקבע התוחח.

אנחנו נעים על ציר אל מל - כפר נסג' - מ.ע.צ. תוך כדי תנועה, צדוד וכו' מ. מבחין בפגז שנחקע בין התובה לצריח בתוך הטנק, ואנחנו עוצרים להוציא אותו. הכח עובר אותנו ואנחנו אחרונים. זלדה עם נפגעים מגיעה מאחור. החבר'ה לא מבחינים והיא מתעכבת. לאחר כמה צעקות בקשר נותנים לה לעבור והיא 'ססה' הלאה. עוצרים. מבחוץ נשמעים קולות מוכרים. קופצים למטה ומזהים את החבר'ה. מ'יבנה" מה"גוש" ועוד... אכן - החטיבה שלנו. היתה לנו הזכות להלחם היום יחד. הפגישה נרגשת. שאלתי מי נמצא כאן משיבת הכתל. גולדשטיין, בן שחר, ענו לי. לא הספקתי לגשת כי המשכנו בתנועה לקראת כניסה לחניון לילה באזור תל א שער.

בחניון אנחנו מקבלים טפול: אנושי - לנו וטכני לסנקים. 'סיק'סים' עברו בין כל הכלים וחילקו ביד רחבה כל מה שנצרך: מזון, ביגוד וכו' ולסנקים דלק,

שמך וטכנאים שבקרו הכל. אני עומד על הספון. משהו עולה על הסנק מאחור. ספיחה על השכם ואני מסתובב. ג. סוף כל סוף קיבלתי קצת עדוד רוחני וגם צבאי באשר הוא היה התותחן של וגמן. הוזמנתי לאכול משהו אצלו וראיתי מה זה הבדל בין חס' מאורגנת עם הכל לבין סנק שלוחם בדם ימים שלמים ופה ושם דוחפים לו משהו לפה. תכננו לשמור יחד אולם משום מה זה לא יצא. הוסבר לנו שמהבוקר הכוונה היתה לא להמשיך לכבוש אלא להשאר בהחזקת הקו הנוכחי. רק כיון ששמעו על המתחם הנ"ל, 'ירדו' עליו ומחר הכוונה היא שוב - לנוח. אז לילה טוב...

יום שלישי.

בבקר מקבלים ידיעה על כוחות אויב בתל אל מל ואנחנו מתנערים מהר מהאשליות על המנוחה בדרכנו לאזור דרך תל מסחרה. עולים לעמדות מימין לציר כשלארכם מונחים קוי מתח של חשמל קרועים. הכח לו ציפינו אינו נראה. המג"ד קורא לשפר מגמה לפנים כי האויב נסוג. אנחנו מבצעים. עתה אנו על תל אל מל מביטים ממרומי על שטח נחות ובו סנקים עירקיים. מזהים סנק בסווח עצום ויורים עליו עד שהוא מעלה עשן. שאר הכח נמצא הרחק הרחק בסווח 4000-5000 מ'. אנחנו מחליפים עמדה ועומדים ב"שפוע צד" גדול צופים אל מעבר לשפוע הימני של התל. כח האויב נע בתחילה משמאל לימין ואח"כ מימין לשמאל. תנועתו אינה ברורה כל עיקר. משעמם. אפילו הארטילריה שיורדת כל הזמן במרחק-מה מאתנו לא מצליחה לעורר אותנו למצב לוחמה. רסיס פגז ארטילריה שירד קרוב מאד אלינו הוריד לנו אנטנת מקלט עזר. אולי זהו אות אזהרה. אבל אנחנו אדישים, צופים שוב קצת לשטח אבל אין כל חדש. כבר גמרנו להתפלל, מנחם ממשיך בפרקי תהילים ואני ממשיך לצפות ולנמנם חליפות. השעה בערך 12.00. הקשר מתעורר לחיים ובשבילנו זו כאילו אזהרה נוספת: פגז ארטילריה פגע בטנק משמאלנו - ב'למד' של זחל ימין, והוציא אותנו מכלל אפשרות תנועה. הצוות מתבקש להתפנות, הוא קצת בהלם. מחליטים לפזר את הצוות בין הסנקים ואלינו מגיע הנהג. מתברר שהוא בצוות של א.מ. מ"יבנה". הסנק שלהם נשאר מונע ויש חשש שאם כך יתפוצץ. הנהג יוצא לדומם את המנוע וחוזר עם התפילין שלו. כמה דקות לאחר מכן מגיעה 'זלדה' והם מתפנים.

השעה 12.35. מנחם נעתר לבקשתנו מגיש לנו כמה מציות עם ריבה ועולה אל מחוץ לצריח למלא את המימיה מהג'ריקן שבחוץ. ופתאום - חבטה עצומה בטנק! מהממת ממש! סאגר חדר לנו ממקבע תותח דרך תא טען ודרך הקשר וכמעט יצא מהצד השני. הרגשתי דפיקה בחזה והתכוונתי ל'עוף' החוצה כאשר שמעתי את נ. צועק בהיסטריה "איפה הכובע שלי?" "תצאו מהר!" ושוב ושוב אותו דבר. עזבתי הכל וקפצתי בעקבות נ. מהסנק. אוטומטית רצנו בשפיפה למחפורת שהיתה עמדת סנק לידינו והסתכלנו סביבנו. נ. היה מלא רסיסים בפניו והדם כסה את עיניו. מ. מצמץ בעיניו וכל חלק שעיר בפניו (הלא מגולחים) היה חרוך. הסרבל שלי החל להתאדם באיזור החזה. בקשנו מימיה מהסנק לידינו ע"מ לשטוף את הפצעים והוא ביצע במהירות. מ. 'התגלה' כחובש סוג א'. הוא חבש את נתן

והתחיל איתי. תוך כדי חבישת החזה שלי נתן נזכר שבעצם צ. עדיין בחאו ואינו מגיע אלינו. הוא רץ, פתח את המדפים מבחוץ וקרא לצ. שלא הרגיש כלל שנפגענו. צ. קפץ החוצה במהירות עם העוזי והצטרף אלינו. חששנו לחזור לסנק מאחר שהיה ברור לנו שהוא מהווה מטרה ב'עמדת הבוגי' שלו והתחלנו לדבר על פינוי מהשטח כשהסנק שלידינו מקשר בינינו לבין המג"ד-מח"ט. סוכם שנגיע לצייר בכוחות עצמנו. שאלו אותי אם אני מסוגל ללכת השבתי בחיוב והתחלתי ללכת כפוף תוך כדי לחיצה על התחבושת האישית - על מקום הפגיעה על מנת להפסיק את הדימום. הרגשתי מאד לא נוח על שאני עוזב את המקום - שהרי השאר עדיין צריכים להשאר כאן, ומה הם חייבים יותר ממני? צ. לקח את נ. ומנחם השיג אותי. הלכנו במהירות שפופים.

מ. ואני הגענו לצייר. תפשונו מסתור מפני הארטילריה שהמשיכה ל'לטפטף' ומצאנו מעביר מים מתחת לצייר שהווה לנו מסתור מהשמש היוקדת. בדקנו היטב את האזור שהיה נקי מאויב והתיישבנו. פתחתי את הסרבל והסתכלתי על התחבושת. רציתי לדעת בדיוק מה קרה לי. העברתי את היד על הסרבל מול הפצע עד שהרגשתי בחור. אמרתי למנחם אתה רואה את החור הזה - זהו. המשכתי לבחון את הסרבל והבחנתי פה ושם בחורים קטנים נוספים.

קוראים לנו מרחוק. אנו יוצאים ורואים סנק מתקרב לאחור שעזב את החבר'ה למעלה והספיק כבר לאסוף את נתן שהתחבושת כסתה את שתי עיניו ואת צביקה שתמך בו. עלינו בזהירות והגענו אתו אל מעבר לצייר - לכח מנוגמ"ש שהפריש 'זלדה' לטובתנו. ראיתי את ד. ע"י הזלדה והספקתי עוד לומר לו: עשה לי טובה, אם תראה את ג. תאמר לו שזה קל וזה לא נורא. הדלת נסגרה מאחורינו והזלדה החלה בתנועה.

נקודת תאג"ד. חבשו אותי מחדש. תוך כדי טיפול עברו מעלינו מטוסי אויב ונכנסנו למחפורת קרובה, כשנתן עדיין על אלונקה.

אוטובוס-אמבולנס לקח אותנו משם כששלושתינו יושבים ונתן שוכב על אלונקה. הכוויות של מ. הציקו לו יותר ויותר אך הוא שתק. אני הרגשתי טוב. האוטובוס 'סס' לבי"ח-שדה ע"י קרית שמונה. האוטובוס ממשיך לרדת יותר ויותר, התילים כבר כמעט ולא נראים ובמקומם מתגלה עמק החולה. הרמה מאחורינו... עוד לא ידענו, אבל היה זה הקרב האחרון של החטיבה.

באלם דמימה

הרב משה צבי נריה

"ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך" (יחזקאל, ט"ז, ו)
פי' החוזה ז"ל מלובלין: לשון דממה ושתיקה, כמו שכתוב:
"דום לה' והתחולל לו" (תהלים ל"ז, ג)
"ואפרוחיו יעלעו דם" (איוב ל"ט) חמי [אהרן] אפרוחין
מגעגעיין בדם - ושתיק. (מדרש תנחומא, פ' אחרי מות)
ובאותה שעה היה אהרון גדול ממשה (מאור ושמש, שמות ו', כ"ו).

אומתנו מתפתלת במכאוביה, זועקת בחבליה וקולה הבלתי-נשמע מנסר בעולם והוא בוקע חלוני-רקיע.

כנראה שבכל דור ודור חוזר הדיבור: "בקרובי אקדש". ואף התנובה אחת היא בכל הדורות:

- "וידום אהרן", וגם בניו "הושוּו בדמימה" (רש"י ויקרא י"א, ב).

זו מדה מיוחדת לישראל עם-קרובו, "עם אלקי אברהם".

כך דרשו חז"ל במדרש-תהלים פ' כ"ט: "הבו לך בני אלים [בני אלמים], בנים שיש להם מה להשיב למקום - ואינם משיבים"...

ושנינו בפסיקתא-רבתי דרב כהנא, פיסקא בחודש השביעי, את ר':

"ויקרא אברהם את שם המקום ההוא ד' יראה וגו' - אמר ר' ירמיה: אמר לו, רבש"ע, גלוי

היה לפניך שהיה לי מה להשיבך כשאמרת ליקרב את יצחק, אילו הייבתי אותך לא היה לך מה

להשיבני, שהייתי אומר לך, אתמול אמרת לי (בראשית כ"א) כי ביצחק יקרא לך זרע, ועכשיו

אתה אומר לי לשחטו, ולא השבתי אותך, אלא עשיתי עצמי כאלם וכחרש (תהלים ל"ח, יד)

ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו. כשיהיו בניו שול יצחק נידונים לפניך ביום זה,

ואפילו יש להם כמה קטגורים מקטרגים אותם, כשם שדממתי ולא השיבותיך, כך אתה לא תשיב

להם".

וגדולה מאד מדה זו, ונבחנו בה גדולי-עולם, שכך שנינו בפסיקתא-רבתי פמ"ח: "איוב - אילו

לא קרא תגר כשבאו עליו יסורים, כשם שאומרים עכשיו אלקי אברהם וכו', כך היו אומרים

אלקי איוב"...

* * *

סופר רוסי, בעל מחשבה מעמיקה, כתב פעם:-

"טוד-הסוד על היהודים הוא, שזאת איוב הם שמעו לא אלפים שנה אלא תמשת אלפים שנה,

וכנראה גם שמעו אותו בארץ אחרת"...

אכן, תפס הסופר המעמיק ועמד על אחד הסודות שלנו, ברם לא זהו סוד-הסוד, כי למעלה מעוז-תביעותיו של איוב עומדת השיכמת הבורק הדוממת-האילמת של אברהם-אבינו בדרכו לעקדה, שלות-נפשו העילאית של יצחק אבינו לשמע הדברים "אלוקים יראה לו השה לעולה, בני", והמשך ההליכה המשותפת עם אבא - "וילכו שניהם יחדיו", ומשום נובעת ועלה דומייתו של אהרון ודומיית בניו.

אבינו הראשון העלה את יסורי אור-כשדים לדרגה של מסירות-נפש, לדרגה של קידוש-השם, ומבחן-העקדה של האב הראשון והשני גם יחד הפך למקור-זכות לישראל, עד סוף כל הדורות.

ומזרע אברם צמחה ועלתה משפחת הכהונה שקבלה יסורים בהתאפקות, בהתעלות. יסורי הדמימה ממרקין. הדמימה, מטהרת, מקדשת, הדמימה מעלה ומכניסה בקודש. - וזהו סוד-הסוד . . .

ואם הבין אותו סופר כי בכדי לשימוע דברי איוב יפה יפה, יש צורך באוזן אחרת, באוזן מיוחדת, על אחת כמה וכמה שדומיית אהרון - לא באוזן רגילה ניתן לשמוע אותה, ורק אוזניים פנימיות, אזני-בינה-שבלב, הן המסוגלות להקשיב לקולה המופלא.

ואוזן-של-מעלה שמעה את קולה של אותה דמימה נוראת-ההוד, של אהרן ושל בניו וזיכתה את משפחת-הכהונה בעליה בקודש, בכניסה לפני ולפנים - "בזאת יבא אהרן אל הקודש".

כי רק כשעולין בקודש, כשעולין ומעלין, כשעולין ומתעלים למעלה מחיי-החולין, למעלה מחיי-שעה, מחיי עולם-עובר, רק שם "בערפל אשר שם האלקים", גוזה התשובה לשאלה המציקה, לשאלה הנוקבת שבעולמנו אין עליה תשובה.

* * *

"ולא אמרו העוברים ברכת-ד' עליכם וגו' אלו אומות-העולם שהם עוברים מן העולם" (ירושלמי שביעית) - ופירש לנו מרן הגראי"ה קוק זצ"ל: מדוע נקרא שמם אומות-העולם? משום שאחיזתם היא רק בעולם הזה, החולף והעובר, ואילו בישראל נאמר "יחיי עולם נטע בתוכנו" - אחיזת העולם בנו, כי אנו - מקור חיי העולם.

כי נשמת ישראל שהיא למעלה מן העולם, ששורשיה בנצח, היא המנביעה חיים וקיום לעולם.

ומפי קדוש-ד', רבינו הרמב"ן למדנו (דברים י"ד, א): "בנים אתם לד' אלקיכם - ולפי דעתי כי טעם עם קדוש ("כי עם קדוש אתה") הבטחה בקיום הנפשות לפניו יתברך. יאמר: אחרי שאתה עם-קדוש וסגולת-ד' "ולא ישא אלקים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח" (שמואל ב', י"ד, י"ד) - אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש, ואפילו ימות בנוער".

והדברים זוהרים בזוהר שלח (דף קנ"ט, ב): "על דא כתיב בנים אתם וגו' כמה דאקמוה, ואלין אינון בצלם-אלקים, ואלין ירתין ירותא עילאה כגוונא דיליה, ועל דא אזהר באורייתא לא תתגודדו ולא תשימו קרחה, דהא לא אתאביד, והא שכיח בעלמין טבין, עילאין ויקירין".

אשרי מי שישמחו הישראליית טהורה וקדושיה היא, טהורה ומטהרת, קדושה ומקדושת. זוהרו - מאיר עולם, ממעלות קודש וטוהר - שופעת נהרתו ממרומים.

כי תלך במו אש לא תכוה
ולהבה לא תבער בך

כי תעבור במים אתך אני
ובנהרות לא ישטפוך

כי אני ה' אלוהיך קדוש ישראל מושיעך

(ישעיהו מ"ג, ב' - ג')